

Den rige mand og Lazarus - [Luk. 16,19-31](#)

Øivind Andersen - "Sæden er Guds ord"

Denne lignelse er af en anden slags end den, vi har set på i Mattæus-Evangeliet. Her drejer det sig ikke om nogen billedtale eller opdigtet fortælling. Jesus bruger et eksempel fra det virkelige liv, som han fremstiller for os, for at vi skal lære af det.

Der er flere af den slags lignelser i Lukas-Evangeliet. Vi kan bedst betegne dem som eksempelfortællinger. Jesus taler om ting, som virkelig sker, og om personer, som stilles op for os enten til advarsel eller til efterfølgelse og lærdom. Foruden denne lignelse om den rige mand og Lazarus, har vi lignelsen om den rige bonde ([12,16-21](#)), farisæeren og tolderen ([18,9-14](#)), og vi kan vel også nævne lignelsen om den barmhjertige samaritaner ([10,25-37](#)), selv om denne lignelse måske ikke er en eksempelfortælling helt på linie med de tre andre.

I fortællingen om den rige mand og Lazarus fremstiller Jesus to mennesker for os, som set med menneskelige øjne vil blive karakteriseret som et lykkeligt og et ulykkeligt menneske. Men han viser os, at det er det lykkelige menneske, som er ulykkeligt, og det ulykkelige menneske, som er lykkeligt.

Om den rige mand står der, at han levede hver dag i lyst og pragt, og han klædte sig til og med i de mest kostbare klæder, som var til at opdrive. Det er en mand, som er tilfreds med tilværelsen. Han har opnået alt det, han ønsker sig. Han er i det, som mennesker vil kalde den mest misundelsesværdige stilling. Det er meget sjældent, man møder sådanne mennesker.

Lazarus, derimod, synes at være i en ynkelig forfatning. Han er ikke bare fattig, men også syg, og han lå, står der, foran den riges port. Han fik lov til at være der, og han fik lov til at spise sig mæt i det, som faldt fra den riges bord. Efter tidens forhold er dette en form for velgørenhed, og det taler til den rige mands fordel, at Lazarus fik lov at være i denne stilling. Men stor medlidenhed fik han ikke af mennesker. Det var hundene, som kom og slikkede hans sår.

Dette er altså, hvad mennesker kan sige om disse to. Om den rige mand blev der ganske givet sagt: "Han må være lykkelig!" og om Lazarus: "Stakkels mand!" Men dette, som folk ser og siger om dem, er ikke sandheden. Det viser sig netop, da de forlod denne verden.

Det er farligt at leve på det, man ikke kan dø på

Vi mennesker bekymrer os for det meste om, hvorledes vi skal komme igennem denne verden. Al stræben og omtanke går for de fleste ud på det. Men Jesus har gjort det klart for os, at sådanne bekymringer både er overflødige og farlige. Det ser vi i [kap. 6 i Mattæus-Evangeliet](#), i Bjergprædikenen. Der advares vi imod bekymringer for denne verdens ting og formaner i stedet til at søge Guds rige først. Det, vi skal bekymre os for, er, hvordan vi skal forlade denne verden. Det hele beror på, hvem jeg er, og hvordan jeg er, når jeg forlader denne verden. Fremfor alt: Hvordan er mit forhold til Gud, når jeg forlader verden? Det er netop det, Jesus taler om gennem eksemplet med den rige mand og Lazarus.

Dagen kom, da Lazarus døde. Da skete det, at han blev båret af engle hen i Abrahams skød. Det betyder, at Herren selv henter ham gennem sine engle og giver ham hæderspladsen nær Abraham. Vi kan ikke engang forestille os, hvad det indebærer af lykke og salighed. Men dagen kom, da også den rige mand døde, og om ham føjes det til, at han blev begravet. Det er næppe sandsynligt, at der blev nogen begravelsehøjtid for Lazarus. Hans bortgang blev ikke bemærket af nogen. Den rige mand, derimod, blev nok i høj grad bemærket. Der faldt sikkert mange ord om, hvor lykkelig denne mand havde været. Han blev nok lovprist i høje toner.

Men hvordan var hans sande stilling?

Der var ingen engle, som førte ham bort. Da han slog sine øjne op, var han i Dødsriget, hvor han var

i stor pine. Han ser da Abraham langt borte og Lazarus på hæderspladsen nær ved ham. I sin pine råber han om lindring; men den kan han ikke få, fordi der er en uoverstigelig afstand mellem det sted, hvor den rige mand nu befinder sig, og det sted, hvor Abraham og Lazarus er. Der er ingen forbindelse mellem de to steder.

Abrahams svar til den rige mand i Dødsriget

Dette svar fortæller os, hvorfor den rige mand er gået fortabt. Det fortæller os også, hvordan det kan være, at Lazarus er frelst og salig. Den rige mand er fortabt, fordi han har fået sit gode i sin levetid. Lazarus er frelst, fordi han har fået det onde, mens han levede. Disse ting må vi se nøjere på. Foruden dette siges der intet om deres liv og gerninger, hvad de har været og gjort; der siges heller ikke noget om deres synd og misgerninger.

Hvad betyder det at få sit gode i sin levetid? Det betyder ikke det samme, som at han har haft det godt, mens han levede. Det betyder heller ikke, at han har været rig. Mange mennesker har det godt uden at have fået deres gode i deres levetid. Mange mennesker har været rige, uden at de af den grund er gået fortabt. Det bedste eksempel på det er vel Abraham, som vi også møder i denne lignelse. Han var en rig mand, men han fik så sandelig ikke sit gode i sin levetid. Han var som en fremmed og udlænding i denne verden. Set ud fra et menneskeligt synspunkt var hans liv på mange måder én eneste stor prøvelse og sammenhængende lidelse. Alligevel var Abraham både rig og lykkelig også menneskelig set.

For at finde svar på, hvad dette at få sit gode betyder, skal vi sammenligne med begyndelsen af [Salme 16](#), en dejlig sang af David: "*Jeg siger til Herren: Du er min Herre; jeg har ikke andet gode end dig*" (v.2). "Gode" betyder det, som giver et menneskehjerte den hele og fulde tilfredsstillelse. Det, som gør, at menneskehjertet intet andet attrår, når det har dette. Hvis det lykkes et menneske at finde dette i denne verden og i de ting, som er i den, da er et menneske allerede fortabt og det bliver nødt til at gå fortabt. Da er et menneskes sjæleliv, dets inderste attrå, ødelagt. Men det ser ikke sådan ud. Denne sjæletilstand ytrer sig i, at mennesket er fuldstændig tilfreds med det, som det oplever her i verden; det har fundet sit mål og sin mening her. Det ønsker intet mere. Da lever det hver dag i herlighed og glæde, i fuld tilfredsstillelse.

Hvor ødelagt en sådan sjæl er, viser Jesus os i den rige mands eksempel i Dødsriget. Man skulle tro, at en mand i en sådan situation ville råbe om frelse, udfrielse, syndernes forladelse eller andre ting af den slags; kort sagt råbe om udfrielse og frelse fra det, som er årsagen til, at han er havnet i fortabelsen. Men netop det beder han ikke om. Han beder om det eneste, som det er muligt for hans sjæl at kunne bede om: En dråbe af det, som han har haft sit liv i her i verden. Jesu ord i [Matt. 16,26](#) giver os det rette perspektiv over dette: "*Thi hvad gavner det et menneske, om han vinder den hele verden, men må bøde med sin sjæl?*" "Sin sjæl" er egentlig et hebraisk udtryk, og det er kommet ind i den græske tekst, ved at Mattæus-Evangeliet oprindeligt blev skrevet på aramæisk. Udtrykket "at bøde med sin sjæl" betyder "at miste sig selv." Det er et udtryk for, at hele personligheden er ødelagt.

Dette fortæller os, hvad fortabelse egentlig er. At have sit liv og sine interesser i de ting, som hører denne verden til, må ende galt. Rent menneskeligt kan det være gode ting, som fylder ens sjæl: kunst, litteratur, menneskelig filosofi og meget andet, som man kalder åndsliv her i verden. Men det er alt sammen ting, som ikke uden videre har noget med Gud at gøre. Over for Gud og det, som hører ham til, er sjælen fremmed. Så er livet slut. Og alt det, som hører denne verden til, både af materielle og åndelige ting, er borte. Alt, hvad der kan tilfredsstille en sjæl, er der ikke mere. Gud og det, som hører hans verden til, har man ikke engang evne eller forudsætning for at spørge efter. Da er man kommet ind i selve Helvede. Det er dette Jesus vil frelse os fra!

Med Lazarus forholdt det sig stik modsat. Han havde haft det onde i sin levetid. Det var først og fremmest fattigdommen og sygdommen. Men hans sjæl kunne ikke tilpasse sig denne verdens ting. Alligevel havde Lazarus haft en rigdom. Det forstår vi ved at se på slutningen af lignelsen. Lazarus

har hørt loven og profeterne: Guds ord. I den verden, som Guds ord er, havde han hjemme. Det var i den, han havde sit gode. Menneskeligt set så det ud som en ulykke. Og fremdeles ser det sådan ud for mennesker i dag. Som kristne kommer vi i modsætning til verden. Det har Jesus sagt med tydelige ord. *"Var I af verden, så ville verden elske sit eget; men fordi I ikke er af verden, men jeg har udvalgt jer af verden, derfor hader verden jer"* ([Joh. 15,19](#)). I [Joh. 16,33](#) siger Jesus: *"I verden har I trængsel; men vær frimodige, jeg har overvundet verden."*

Vi vil også i denne sammenhæng tage Jesu ord i den ypperstepræstelige bøn i [Joh. 17,14](#) med. Der siger Jesus i sin bøn til Faderen: *"Jeg har givet dem (disciplene) dit ord; og verden har hadet dem, fordi de ikke er af verden, ligesom jeg ikke er af verden."* Dette gælder alle troende, som tager imod ordet, som Jesus giver os i evangeliet. Af denne grund vil Jesus ikke tage os ud af verden, som han også siger i denne bøn: *"Jeg beder ikke om, at du vil tage dem ud af verden, men at du vil bevare dem fra det onde"* (v.15). Jesus har brug for sine troende her i verden. De skal bære Jesu frelsesværk til menneskene, så de kan høre om ham og blive frelst. Men det kan ikke undgås, at jo mere Guds ord får lov at sætte sit præg på os desto mere bliver vi som fremmede og udlændinge over for vore medmennesker, selv om det er Guds mening, at vi skal være som lys for dem, og at de skal takke Gud for os, når de ser vore gode gerninger.

Som kristne bliver vi derfor stærkt advaret imod at elske verden og de ting, som er i verden. Se f.eks. [1. Joh. 2,15ff](#): *"Elsk ikke verden, ej heller det, der er i verden! Hvis nogen elsker verden, så er Faderens kærlighed ikke i ham. Thi alt det, der er i verden, kødets lyst (det vil sige det gamle menneskes lyster) og øjnenes lyst og pral med jordisk gods (det vil sige en høj levestandard - netop det, som var karakteristisk for den rige mand), er ikke af Faderen, men af verden. Og verden forgår og dens lyst."* Det eneste, som er - og kan være et gode for den, som tror på Jesus, er Herren selv, som David vidner: *"Jeg har ikke andet gode end dig."* Vi ser det samme i [Sl. 73](#): *"Og har jeg blot dig, da attrår jeg intet på jorden!"* (v.25).

Vi kan altså samle hele lignelsens tankegang i dette ord af Jesus: *"Thi den, som vil frelse sit liv, skal miste det; men den, som mister sit liv for min skyld, skal bjærge det"* ([Matt. 16,25](#)).

Det gælder om at høre Guds ord

Den rige mand beder om at få Lazarus sendt til sin fars hus, for at han kan vidne for hans fem brødre. I dette ligger en erkendelse af, at han ikke selv havde omvendt sig i tide. Det er altså udtryk for, at hans brødre trænger til at omvende sig.

Her lægger Jesus Abraham det svar i munden, at der ingen hjælp er i at sende Lazarus, selv om det kunne lade sig gøre. De har Moses og profeterne: Guds eget ord til frelse. Dette ord bryder de sig ikke om. Den rige mand påstår, at hvis én fra de døde kommer til dem, så vil de omvende sig. Jesus siger, at det ikke er sandt. Den, som ikke hører Moses og profeterne, som altså ikke hører Guds ord, vil ikke tro, selv om nogen står op fra de døde.

Det syn, som er så almindeligt i dag, at undere skaber tro og åndeligt liv, er i strid med Guds eget ord. Undere skaber tro hos dem, som på forhånd tror på Jesus. Ved Jesu første under, hvor han ved brylluppet i Kana gjorde vand til vin, siges der, at hans disciple troede på ham. Jesus åbenbarede sin herlighed, og de, som troede på ham, så denne herlighed. De andre, som var til stede, så den ikke.

Det er på samme måde i dag. Den, som følger Jesu formaning: *"Den, som har øren, han høre!"* - han får stor velsignelse af at se Jesus gøre undere.

(Afsnit 8 fra "Sæden er Guds ord" af Øivind Andersen - Luthersk Missionsforenings Bibelskoles Elevforening 1986 - Shafan 18-02-14)